

Потоцький М.Ю.

к.ю.н., адвокат,

ДП «Український інститут
промислової власності»

ЗАКОННИЙ (ОХОРОНЮВАНИЙ ЗАКОНОМ) ІНТЕРЕС У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку господарських відносин, який характеризується усвідомленням ролі права інтелектуальної власності у конкурентоспроможному підприємстві, актуалізується необхідність дослідження «інтересу у сфері інтелектуальної власності» як самостійного об'єкту правової охорони та захисту.

Чинне законодавство України не розкриває зміст категорії «інтерес», більш того в законодавчих актах використовуються два терміни «законний інтерес», і «охоронюваний законом інтерес», без їх конкретизації.

Аналіз останніх публікацій. Законний (охоронюваний законом) інтерес був предметом досліджень відомих науковців, серед яких: І.В. Венедіктова, О.М. Вінник, Р.Є. Гукасян, О.В.Малько, В.В. Субочев на ін. Аналіз праць указаних авторів дозволяє констатувати, що поза увагою залишилась категорія «законний інтерес у сфері інтелектуальної власності».

Постановка завдання. Метою даної статті є надання юридично-змістової характеристики публічно-правового аспекту «законного (охоронюваного законом) інтересу у сфері інтелектуальної власності».

Виклад основного матеріалу. Основний закон України застосовує терміни «моральний і матеріальний інтерес», гарантуючи у статті 54 громадянам захист моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності.

Системний аналіз загального законодавства дозволяє дійти висновку про застосування термінів: «інтерес», «цивільний інтерес», «немайновий інтерес», «майновий інтерес» (ЦК України); «законний інтерес» (Господарський кодекс України (далі – ГК України). Процесуальні кодекси, визначаючи порядок судового захисту застосовують як термін «інтерес» (Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України), так і «охоронюваний законом інтерес» (Господарський кодекс України).

Базуючись на інституційному розмежуванні правового регулювання інтелектуальної власності, відзначимо, що інститут авторського права та суміжних прав застосовує терміни «законні інтереси автора» та «інтереси суб'єктів авторського права і суміжних прав» (Договір ВОІВ про авторське право, Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, Договір ВОІВ про виконання і фонограми, Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм, закони України «Про авторське право та суміжні права», «Про розповсюдження примірників

аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних»¹).

Інститут прав на комерційні позначення застосовує термін «інтерес» в контексті порушення прав на добре відомий знак (Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»).

Інститут патентного права застосовує термін «заінтересована особа» в контексті надання судом дозволу на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка (закони України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та «Про охорону прав на промислові зразки»).

Основна змістовна відмінність між поняттями «законний інтерес» та «охоронюваний законом інтерес» полягає у тому, що «охоронюваний законом інтерес» являє собою інтерес, відображений у законодавчому акті. Будь-який охоронюваний законом інтерес є законним, проте не кожний законний інтерес охороняється законом.

Визначення законного (охоронюваного законом) інтересу у сфері інтелектуальної власності діалектично взаємопов'язане із загальним визначенням законного (охоронюваного законом) інтересу та може виражатись як юридично визначена можливість діяння (прагнення до використання об'єктів, або навпаки не вчиняти жодних дій) певним чином, що не суперечить закону, загальними засадами законодавства та звичаям ділового обороту (законний інтерес) та охороняється законом (охоронюваний законом інтерес).

Виходячи із інституційного розмежування правового регулювання інтелектуальної власності, відзначимо, що в інституті авторського права та суміжних прав охороняється як публічний законний (охоронюваний законом) інтерес у широкому сенсі, тобто інтерес суспільства, який полягає у розумному балансі авторських прав та доступі суспільства до нових знань (Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів передбачено право дозволяти відтворення творів (мається на увазі без згоди автора) у певних особливих випадках за умови, що таке відтворення не завдає шкоди нормальному використанню твору і не зачіпає будь-яким необґрунтованим способом законні інтереси автора), так і публічний законний (охоронюваний законом) інтерес у вузькому сенсі, тобто інтерес країни – члена Бернського союзу у публічно правових відносинах із іншими державами членами Бернського союзу.

Інститутом права промислової власності також охороняється як публічний законний (охоронюваний законом) інтерес у широкому сенсі, тобто інтерес суспільства у доступі до інноваційних технічних рішень, недопущення реєстрації монополізації прав (Паризька конвенція про охорону промислової

¹Термін «інтереси суб'єктів авторського права і суміжних прав» застосовується лише в преамбулі Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних».

власності містить положення щодо заборони реєстрації позначень та винаходів, які суперечать публічним інтересам), так і публічний законний (охоронюваний законом) інтерес у вузькому сенсі, тобто інтерес країни – члена Паризького союзу у публічно правових відносинах з іншими країнами.